

doogenloos het brood afnemen. Er kan zijn een maatschappelijke ontreding door de dwaasheid der menschen ontstaan of bevorderd. Ja, dat kan er zijn en dat kan en mag gezien en gecritiseerd worden, maar vóór alles, ónder alles, bóven alles moet er komen het zien van den Vader, het blijven erkennen van Hem als den eenigen, rechtvaardigen God! Dan wijken alle „omstandigheden“ ver weg. Dan is er de open hemel en het zien boven dit leven en boven dezen tijd uit. Dan is er het geloof, dat ook de armoede draagt in het licht des HEEREN.

Dit moet de Kerk zeggen en altijd wéér zeggen. Dit is haar eerste, fundamentele boodschap.

Als die boodschap niet voor alles wordt gebracht door de Kerk in haar ambtsdragers, dan vernietigt zij zichzelf, voor zoover het haarzelf betreft.

Wee als ze begint met het z.g. „sociale Evangelie“ en het „sociale Christendom“.

Dan wordt ze een imitatie-werkverschaffing, een dependance van „maatschappelijk hulpbetoon“ en dan nog wel een zeer slechte!

Als die boodschap niet wordt aanvaard, dan kan de Kerk niet verder gaan. Ze kan dan wel veel geld geven en nog veel meer, maar dan heeft ze haar doel niet bereikt. Of liever, dan bereikt Christus in haar zijn doel niet.⁵⁾

Als die boodschap wél aanvaard wordt, dan kan er gebeden worden om opheffing van de ellende, ja, maar dan ook alléén!

Als die boodschap wél aanvaard wordt, dan, maar ook niet eerder, kan er gevochten worden om de armoede te overwinnen!

Deze boodschap moet de Kerk brengen. De Kerk ook in haar diakenen. Want ook de diakenen moeten het Woord brengen, dat is ook van al hun arbeid de eigenlijke kern.

Neen — de Kerk moet niet zielen „psychologisch benaderen“ en „psychologisch bewerken“. Ze komt er niet met „warm menselijk medeleven“. Ze mag niet werken met dien „godsdienst“, die als „opium“ de zielen der armoelijken verdooft. De Kerk heeft alleen maar een boodschap van den Levenden God!

Die boodschap is het gróóste geschenk dat de HEERE aan armen geven kan. Wat is er groot-scher, heerlijker dan dat wij óók in onze armoede blijven in de hand van onzen Vader?

Laat anderen lasteren: het is een wissel trekken op de eeuwigheid — wij weten, dat het is het vinden van den hoogsten rijkdom midden in den tijd.

Laat anderen schimpen, dat het armelijk gebazel is — wij weten dat het is het hooren van de stem van den Eeuwigen Vader.

Laat anderen mompelen over levensbeknottig en levensafstomping — wij weten, dat het aanvaarden van de boodschap is de hoogste levensspanning, de rijkste levensbloei.

Neen het hooren en aanvaarden en vertrouwen van den Levenden God midden in, midden onder de armoede is niet het slaatsche bukken van den slappeling, die de vuist niet meer ballen kan — neen, het is de koninklijke vrijheid van het konings-kind, dat zijn Vader heeft gevonden, bij Wien hij zich veilig weet eeuwig en altoos.

Als die boodschap wordt aanvaard, dan is de arme een „arme van geest“.⁶⁾ Dat wil zeggen, dan

5) Dit moet niet worden misverstaan. Ook wanneer die boodschap niet wordt aanvaard, wordt toch een „doel“ bereikt. Er komt verharding, al meer, ten slotte het eeuwige oordeel. We gaan hier evenwel uit van de geopenbaarde dingen, en dan weten we dat Christus in zijn kerk en door zijn kerk de menschen meeneemt. „Zooveel als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God behoort ernstiglijk en waarachtiglijk in zijn Woord wat Hem aangenaam is, namelijk, dat de geroepenen tot Hem komen“. Dordtsche Leeregeels, III/IV § VIII.

6) Algemeen is de overtuiging, dat met dit woord in eerste instantie „gewone“ armen zijn bedoeld. Het moet niet zonder meer „vergeestelijkt“ worden. Dit woord „arme“ is eigenlijk „bedelaar“, de man dus die naar ondersteuning hunkert. Vgl.: Prof. Dr. J. Ridderbos: „De „armen“ en „zachtmoedigen“ in het Oude Testament“, p. 20. Hij schrijft dat we bij het lezen van dit woord armen zeker geen recht hebben „dit zonder meer geestelijk te verstaan“. We hebben integendeel wel in het oog te houden, „dat de Oud-testamentische grondgedachte van het aldus vertolkte woord allereerst wijst op den armen en ellendigen in letterlijken zin, en inzonderheid op den verongelukkigten en verdrukten die zichzelf niet aan zijn recht kan helpen“.

Vgl. ook: Dr. H. N. Ridderbos, De strekking der Bergrede naar Mattheus, p. 90. Het woord „arm“ moet z.i. „in de eerste plaats in sociaal zin“... worden opgevat: arm, onvermogen; en Dr. J. A. C. Leuven, Armen en Rijken, p. 33: „En zoo zijn de armen, die Jezus volgens Luc. 6 zaligsprekt, dezelfde als de armen van geest van Matth. 5. Hierbij moet de sociale positie, een naar de wereld nederige en behoeftige staat volstrekt niet weggelaten; de nadruk mag niet eenzijdig en uitsluitend vallen op armoede van geest; wel degelijk geldt dit woord de armen, maar dan zulke armen, als Jezus om zich heen zag onder zijn discipelen, en die in hun armoede en ellende zich buigen, tot Hem de toevlucht nemen. Om het te zeggen met de woorden van Calvijn: „Christus spreekt zalig, die door rampen gedrukt en bedwongen, zich geheel aan God onderwerpen, en innerlijk vernederd zich verlaten op Zijne hulp. Er is geen twijfel aan of zij worden arm genoemd, die door tegengedrukt worden gedrukt en beproefd“.

7) Gaat dus over „gewone“ armen, maar die in hun armoede naar God gaan, hun armoede zien in het licht des geloofs, haar opnemen in hun op den HEERE gerichte leven. Dit laatste tot uitdrukking te brengen is ook de bedoeling

heeft hij zijn armoede gedragen opgenomen in zijn leven met God, dan doorlijdt hij die in de gemeenschap des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes. En dan is ook voor hem het woord van den Heiland: zalig zijn de armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen.

H.

C. V.

van de toevoeging „van geest“ in „armen van geest“. Door dit woord wordt niet één soort armoede gesteld tegenover andere. B.v. arm „in geld“; arm „aan geluk“ t.o. arm „van geest“. „D. Zusatz *τὸ πνεῦμα* bewirkt nimmer im A. T. dem er entstammt eine Beschränkung, sei es durch Unterscheidung der Innerlichkeit od. der Bewusstheit von der Unbewusstheit od. gar durch Beziehung des *τὸ πν.* auf d. neutest. Heilsgabe...“. „Geest“ is in deze verbinding „staats d. Menschen tiefste Innerlichkeit, in der er unter seiner Lage leidet od. bis wohin d. Leid seiner Lage dringt u. ihn bedrückt, so dass er nicht eine Beschränkung, sondern eine Verstärkung ausdrückt“. Cremer-Kögel, a.w., p. 969. Het woord „van geest“ is dus een versterking en verdieping van 't begrip. Iedere „armoede“ kan er een „van geest“ zijn als ze n.l. zuiver resonant in het op God gerichte leven. Bedoeld worden menschen, „die in ihrer Innerlichkeit, wo d. Selbst beziehung zu Gott wurzelt, unter d. Drucke von Entbehrung u. Bedürftigkeit leiden, ohne dass darum diese Bedürftigkeit schlechterdings nur geistiger Art zu sein braucht“; id., p. 937. „Weder d. Obj. nach d. Gebiet d. Mangels wird mit *τὸ πνεῦμα* bezeichnet, sondern es ist davon auszugehen, dass zunächst... d. äussere u. innere Lebenslage als in Uebereinstimmung gebracht werden...“. Het zijn menschen, „die innerlich in d. Quellort ihres gottbezogenen Lebens unter d. Entbehrungen leiden, die ihre Lage mit sich bringt; sie haben nichts anderes, als dass sie ihre Zuflucht zu Gott nehmen u. auf dessen Hilfe warten“, p. 938.

UIT DE SCHRIFT

De vastheid van Gods Woord.

O Heere! Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen.

Psalm 119: 89.

De vastheid van Gods Woord, — die ligt voor het geloof hierin, dat dit Woord in de hemelen is.

Ja, het is ook op de aarde. Het móét juist op aarde zijn, want bij het licht daarvan hebben wij hier beneden te leven. Gods Woord mag niet in de hemelen verborgen blijven, maar moet in bijzondere openbaring naar het menselijk leven uitgaan, opdat het daar een lamp zij voor den voet. Evenwel, — hier op aarde komt de vastheid van dat Woord zoo menigmaal voor ons oog uit. Hoeveel is er telkens, dat de waarheid van dat Woord schijnt te ontkennen. We behoeven daartoe niet eens het groote wereldleven te beschouwen, waarin slag op slag Gods bedreigingen en beloften schijnbaar niet uitkomen. Zoo de Christen slechts blijft bij zijn eigen ervaringen, zeker, — dan weet hij óók te spreken van de vervulling van Gods Woord, en hoe de Heere de vastheid van Zijn getuigenis aan hem bevestigde; maar tóch is er in de leiding en ondervinding van zijn leven zooveel dat hij niet verstaat, waarin de Heere niet naar Zijn Woord schijnt te handelen, en met ons in raadselen wandelt. En dan komt de moeilijkheid om niettemin aan dat Woord vast te houden, en, ondanks alle tegenspraak, — en geen tegenspraak alleen van buiten, — geloovig te blijven zeggen: — „Uw Woord is de waarheid“.

Het is daarom zoo goed, dat onze blik van de aarde ten hemel gaat. „O Heere! Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen.“

In de hemelen immers, bij God, — daar is dat Woord als het onveranderlijke raadsbesluit des Heeren. Het is daar in Godzélf als het plan van Zijn hart. Het is daar „in der eeuwigheid“, als het eeuwig voornemen Gods, waaraan Hij trouw blijft, en dat Hij onwederstandelijk uitvoert. Het is daar „in de hemelen“, als in een plaats waar de vastheid van Gods Woord onschendbaar bewaard wordt onder de hand van Hem die het sprak. En daar is het niet slechts, doch daar bestaat het; daar heeft het blijvend bestand. En nu moge het vandaar door openbaring uitgaan naar de aarde, en op die aarde moge het verworpen worden, en bestreden, en schijnbaar door Gods handelingen zelf gelogenstraft; maar de onveranderlijkheid van dat Woord ligt gewaarborgd in de plaats vanwaar het zijn oorsprong heeft. Zijn wezen, zijn eigenlijk „bestaan“, en daarom zijn vastheid, heeft dat Woord hierbóven, bij en in God. — O Heere! Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen.

Hier ligt dan een wenk voor ons, dat wij de vastheid van Gods Woord niet moeten laten uitmaken door de zienlijke dingen. Niet wat op aarde geschiedt, en niet wat wij ervaren, mag de maastaf van die vastheid zijn. En toch, hoe menigmaal vervallen wij in deze fout, en geraken daardoor in verwarring en onzekerheid. En de verduistering van ons verstand, waardoor wij niet altijd goed waarnemen, of ook somtijds Gods Woord niet recht verstaan, werken daartoe mee. En daarom, — neen, — wie rusten wil in de vastheid van Gods Woord, die ga den geloófsweg; diens blik wende zich van de zienlijke dingen, ook van eigen ondervinding, af; en die zie naar de hemelen, waar in den Heere zelf, in Zijn trouw en almacht, de onwankelbare vervulling van Zijn Woord verzekerd ligt.

„O Heere! Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen“.

Oók de bedreiging van dat Woord; óók de vloek over wie zich van den Heere afwendt. Al gaat de weg van hen die God niet vrezen hier rustig en in vrede voort, — de Heere zal Zijn Woord in der eeuwigheid vanuit de hemelen aan hen waar maken. De goddelooze verlate dan zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten, en hij bekeere zich tot den Heere! Dan zal ook dit Woord Gods nog vastheid hebben: — „Zoo zal Hij Zich Zijnen ontfermen“.

De christen overdenke den weg van Zijn Heiland. Heeft Christus niet hier op aarde geleefd met den blik omhoog, naar de hemelen, om in alle tegenstrijdigheden vast te houden aan het Woord Gods? Heeft ook Hij niet, als mensch, door het geloof de vastheid van dat Woord moeten vertrouwen? Sprak niet alles dat Woord tegen? Hij, — de geliefde Zoon Gods, — is in armoede en vernedering, in lijden en dood. Maakt niet Zijn klacht: — „waarom hebt Gij Mij verlaten“, de heilige worsteling openbaar om geloof op de vastheid van Gods Woord door te gaan? Ja, nu zien we het, dat de geloofsbelijdenis: — „Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen“ de kracht van Christus is geweest; het is een woord uit Zijn ziel.

In deze kracht heeft Hij Zijn werk kunnen volbrengen.

De Christen overdenke dan, dat zijn zaligheid gewrocht is, doordat Jezus Christus, tegen al wat de aarde hem bood en te aanschouwen gaf, geloovig vasthield aan het bestaan van Gods Woord in de hemelen. Hij ga dan voort in de kracht en in het spoor van zijn Zaligmaker. Zoo zal hijzelf eenmaal daarboven eeuwig het bewijs zijn van de waarheid: — „O Heere! Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen.“

U.

v. A.

KERKELUK LEVEN

Verbondswraak! (II.)

Komen we thans toe aan het Schriftbewijs, dan willen we uiteraard eerst ons uitspreken over Jeremia 31, het bekende hoofdstuk. We merken op, dat van gereformeerde zijde met betrekking zoowel tot het eindpunt als tot het beginpunt der in Jeremia 31 geprofeteerde „bedeeling“ beschouwingen zijn voorgedragen, die van Dr. Thijs' opinie afwijken. Welnu, onze eigen meening gaat denzelfden kant uit. Wij zouden dat op eigen manier kunnen pogen te beredeneeren, maar achten het niet noodig. Want Prof. Ridderbos heeft ons van de noodzaak ontslagen. Deze exegeet blijkt naast de hoogleraren Aalders en Grosheide, voorzover hier geciteerd, te staan, en laat bovendien óók nog zich over den aanvang der in Jeremia 31 bedoelde periode uit. We lezen van de hand van Prof. Ridderbos onderscheidene uitspraken, waarmee we het zakelijk geheel eens zijn. Op volgende punten uit zijn betoog zouden we willen wijzen (ontleend aan „Het Godswoord der Profeten“, III, 1938).

a. „Toezeggingen als die van de vernieuwing des harten en van de herstelling der verbroken gemeenschap met God worden zeker door Christus' eerste komst in principe vervuld, maar de finale vervulling komt pas bij Zijn tweede komst aan het eind der dagen; terwijl anderzijds in den terugkeer uit de ballingschap reeds een voorloopige vervulling is te zien“ (244/5). Principiele vervulling dezer profetie is „te zoeken in Christus' eerste komst“ (260). Maar „uit het absolute karakter van het hier beschreven heil, en evenzoo uit de toezegging, dat AL de leden van het Godsvolk... in dit heil zullen deelen“ volgt, dat „het hier beloofde eerst bij Christus' tweede komst volle werkelijkheid wordt“ (260). Dit, wat het „eindpunt“ der ontwikkeling betreft. En wat haar „beginpunt“ aangaat: „reeds uit het feit, dat onze profetie is opgenomen in een verband, waarin duidelijk... wordt gesproken van de „volksherstelling na den terugkeer uit de ballingschap“, volgt, dat is dat herstel na de ballingschap „een aanvankelijke vervulling onzer profetie is te zien“ (270).

b. Uitdrukkelijk waarschuwt Prof. Ridderbos er dan tegen het gevaar, dat men die vervulling vlak na de zwarte jaren van Babel uit het oog zou verliezen. „Bij de aankondiging d(i)er bonds-herstelling“ (d.w.z. herstelling van de bondsbreuk, K. S.) schouwt de profetie, zooals doorgaans bij de beloften aangaande den terugkeer, heel de toekomst in één beeld, en beschrijft dus die herstelling op zulk een wijze, dat ze al hetgeen bij den terugkeer uit Babel zou geschieden, ver te boven gaat. Zelfs zoover, dat het te begrijpen is, wanneer sommigen in den terugkeer uit Babel in het geheel geen vervulling onzer profetie willen zien. Toch is dit al om de bovengenoemde redenen onjuist te achten. In den terugkeer en restauratie was een werk Gods, en dit is wezenlijk één met Zijn verlossingswerk in de volheid des tijds. Wel kan men hier beter spreken van een verbondvernieuwing dan van een nieuw verbond; maar dit is geen absolute tegenstelling..., en elders wordt de terugkeer uit Babel ook als 'wat nieuws' gesteld tegenover de 'oude dingen', waaronder dan de wonderen van den uittocht uit Egypte worden verstaan, Jes. 48: 18 v. Hoeveel er voorts ook aan de innerlijke verandering van het volk heeft ontbroken, er is toch bij terugkeer en restauratie een werk van 's Heeren Geest in

de harten s
verbond wo
God ook to
(270).

c. Evenveel
onzerzijds o
bond van G
verbroken w
verbond, ho
zin worden
eene zijde u
ook geduren
nooit teniet
de andere z
verbreken
is, zooda
Hos. 2: 1
profetie. Zo
recht laten
de nieuwe
is van het
verbroken, r
wordt geha
verbond gel
van de zijde
tot rijkere
nieuw is, in
teniet geda
de aloude
erfdeel sche
dat het v
gedaan wor
teniet word
d. Tenslot
lossing moe
onzichtbare
de waelfte,
ste onder h
toezegging
passing onz
tische bedee
afwijzen, „z
bare kerk.
belofte? Dat
hun hart he
nieuws; van
dat ook. Bij
waarin er ee
dat geheel a
leden God is
Aldus Prof.
Met elke u
meegaan; m
het er geheel
van Jeremia
aanvankelijk
aanschouwe
er verbonds
haar aanva
waarin de
volgens Prof
Pinkster), n
bondswnak
doen voor d
heden. Het
uitwendig-z
maar leden
heeten, „is
ling, maar
elders („Ger
artikel vers
In dit ver
Tijdschr.“, t
„of het ver
niet-uitverk
deze vraag
worden kan
een gedoopte
gezegd, dat
hij er noot
Ridderbos e
merking: da
in geheel
wekt hij dan
der Schrift,
het kerkelij
mate invloe
eens; en gele
en weer ver
tusschen het
„verbond“ bij
schriftuurlijk
anderer zijde
ook hier hog
staat m.i. v
schepping, l
wedergeboort
En ander
vestigen, is
voor de volg

„München“

Enkele bla
te München
de staatslied
tusschen wie
dan met nar
hedendaagsl
cee, naar 't l